



## KİTAP İNCELEMESİ 1

### “DÜNYAYI NASIL TÜKETTİK?”

Yazar: Lester R. Brown

Çevirmen: Mehmet Fehmi İmre

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2009

246 Sayfa, 3. Baskı, ISBN: 9754588333

**Ufuk PALA<sup>1</sup>**

Dünyada hızla artan nüfus ve bununla birlikte büyüyen ekonomi artan bir talebin oluşmasına neden oldu. Giderek artan bu talep, dünyanın karşılayabileceğinden daha fazla hale geldikçe, doğanın yaşamı destekleyen işlevlerini tehdit etmeye başladı. Doğa tahribatlarının en önemli sonuçlarından birisi de dünya gıda arzındaki kapasitenin yetersiz bir hale gelmeye başlamasıdır. Lester R. Brown'un “Dünyayı Nasıl Tükettik?” kitabı bu yetersizliğin nedenlerini ayrıntılarıyla ele almayı amaçlamıştır. Brown kitabında bu nedenleri beş ana sorun üzerinden açıklamaya çalışmış: su, enerji, gübre, besin ve tarım alanları. Temel olarak sorduğu soru ise insanlığın gelecek yıllarda bu ilerleyiş ile yeterli gıda üretimi sağlayıp sağlayamayacağıdır.

Kitap, 10 bölümden oluşmakta ve her bölüm içerisinde sorunların gerçekliği istatistiki bilgilerle desteklenmektedir. Bu istatistiki bilgilerden bazıları şunlardır:

- Dünya nüfusuna her yıl eklenen 76 milyon kişi, yeni yüzyılın başından itibaren 4 yılda bir tahıl kıtlığının yaşanmasına neden oluyor.

---

<sup>1</sup> Arş. Gör., Giresun Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü.



- Dünya gıda stokları 30 yıl içerisinde tükenmeye doğru gidiyor.
- Küresel ısınmayla birlikte ısının 1 derece yükselmesi, tahıl üretim alanlarının yaklaşık %10 azalması anlamına geliyor.

Dünya, petrolün ne zaman tükeneceğini konuşuyor ancak Brown'a göre yaşadığımız gezegen için suyun önemi petrolün çok daha ötesinde bulunuyor. Üstelik otomobil kullanımı arttıkça otopark, otoyol gibi ihtiyaçlar giderek tarım alanlarının da yok olmasına neden oluyor.

Kitapta öncelikli olarak ekonomik büyümenin çevre tahribatına yansımaları üzerinde duruluyor ve bunun dünya tahıl üretimi için ne anlama geldiğini açıklanıyor. Brown'un analizine göre tarım arazilerinin aşırı sulanması ve büyük ölçüde artan kentleşmenin getirdiği ihtiyaçlar insanlık için gereken su seviyesinin azalmasına neden oluyor. Japonya, Kore, Çin, Tayvan gibi yoğun nüfuslu ülkeler hızla sanayileştikçe tarım arazilerinin daralmasına neden oluyor. Sanayileşmeyle birlikte gelirler arttıkça tahıl tüketimi artarken, tahıl üretimi için gerekli araziler daraldığı için üretim giderek düşüyor. Brown bu durumu "Japonya Sendromu" olarak adlandırıyor.

Kitapta, yoğun olarak nüfus artışının gelişmekte olan ülkelerde olacağı belirtiliyor. Hızlı ekonomik büyüme bu ülkelerde şimdiden bazı çevre tahribatlarına yol açıyor. Brown, gelişmekte olan ülkelerin "Japonya Sendromu" yaşamaması için, tarım alanları konusunda önlemler alınması gerektiğini öne sürüyor. Geçen yüzyılın yarısından itibaren genetikte ilerlemeyle birlikte tahıl üretimi konusunda yeni yöntemler ortaya çıktı, ancak Brown bu yöntemlerin fizyolojik sınıra ulaştığına dikkat çekiyor ve tarım uygulamaları konusunda teknolojinin bu aşamadan sonra yetersiz kalacağını iddia ediyor.

Yazar, bazı okurlara karmaşık gelebilecek bilimsel ve teknolojik kavramları yalın bir dille anlatmış ve istatistik verilerin yoğunluğuna rağmen çarpıcı örneklerle kitabın akıcılığını sağlamaya çalışmıştır. Küresel kaynakların kapasitesini insanlık olarak ne derece zorladığımızı çok iyi bir dille anlatmış ve sürdürülebilir ekonominin acil bir şekilde gerekliliğini gözler önüne sermiştir. Ancak yazar, ülkelerin hızlı bir şekilde tarım politikalarını değiştirmesi gerektiğini belirtirken, bu konudaki uluslararası politikalara çok az değinmiştir. Çevre tahribatını önlemek amacıyla küresel önlemlerin de



alınması gerektiği oldukça açıkken, kitapta bu konunun üzerinden çok az geçilmiştir.

Bu kitap çevrecilerin yanı sıra ekonomistler, işletmeciler ve sürdürülebilirlik alanında çalışanlar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir ekonominin iyice anlaşılması ve gıda kıtlığının önlenmesi açısından “Dünyayı Nasıl Tükettik?” kitabı oldukça iyi bir başlangıç olarak görünüyor.